

UDK 783.51:091 „11/15“ (497.12 Ljubljana)

Jurij Snoj
LjubljanaALELUJE VELIKONOČNEGA ČASA
V LJUBLJANSKIH SREDNJEVEŠKIH ROKOPISIH

1. Namen članka je prikazati aleluje velikonočnega bogoslužnega časa, od velikonočne vigilije do pete nedelje po veliki noči, kot jih vsebujejo srednjeveški rokopisi, hranjeni v Ljubljani. Z izrazom aleluja je mišljen eden od spevov mašnega proprija, spremenljivega dela maše, in ne vsakršno pojavljanje latinizirane hebrejske besede „alleluia“, pogosto zlasti v bogoslužnih besedilih velikonočnega časa. Aleluja spada med poberilne speve, speve, ki slede berilu, kakršna sta v mašnem propriju še gradual in trakt, in se tako kot vsi spevi mašnega proprija menjuje glede na praznik oziroma dan bogoslužnega leta. V velikonočnem času imajo lastne mašne proprije velikonočna vigilija, to je dan pred velikonočno nedeljo, velikonočna nedelja, tedenski dnevi po njej in pet naslednjih nedelj, od katerih se prva imenuje bela nedelja. Velikonočna vigilija ima kot poberilna speva alelujo in trakt, velikonočna nedelja in tedenski dnevi do vključno petka po njej gradual in alelujo, sledeča sobota in pet nedelj pa imajo kot poberilna speva dve aleluji.

2.1. Medtem ko glavnino spevov mašnega proprija razen aleluj vsebujejo že sicer nenotirani graduali 8. stol., je nekako do konca 10. stol. nastalo okoli sto aleluj, kar je glede na njihovo celotno število malo. Že v tem, najstarejšem in pristnejem gregorijanskem repertoarju imajo nekatera besedila iste melodije, kot se nekatera redkejša besedila pojavljajo z več različnimi melodijami. Ob koncu 11. stol. je repertoar melodij štel čez štiristo enot,¹ vendar so se mnoge melodije pojavljale z več besedili, tako da je bilo število različnih spevov gotovo dvakrat večje.² Aleluje so nastajale tudi v kasnejših stoletjih. V času od 12. do 15. stol. je samo s prilagajanjem že obstoječih melodij novim besedilom nastalo okoli štiristo novih spevov;³ poleg tega tudi mnogo povsem novih tvorb, ki s širokim obsegom, svojstvenim intervalnim zaporedjem, menjavanjem bujne melizmatike s silabiko in še s čim kažejo lastnosti poznosrednjeveške koralne monodije.⁴

2.2. Poleg tega, da so aleluje nastajale celoten srednji vek, se od ostalih spevov mašnega proprija ločijo tudi po tem, da imajo v bogoslužju mnogo manj ustaljena me-

¹ Schlager, K., Thodberg, C., Alleluia, The New Grove Dictionary of Music and Musicians (v nadaljevanju GDM) 1, 270.

² Prim. abecedni seznam aleluj do leta 1100 v delu Schlager, K., Alleluia-Melodien I, Kassel 1968 (Monumenta Monodica Medii Aevi VII).

³ Schlager, K., Thodberg, C., ib., 272.

⁴ Ib., 273.

sta. Graduali 8. stol. se glede aleluj ujemajo le v manjšem številu dni.⁵ Besedila najstarejših aleluj so bila večinoma psalmska⁶ in šele kasneje so začele nastajati aleluje z besedili, ki so izrecno izražala vsebino posameznih praznikov. Do konca 11. stol. so tako nastale številne velikonočne, binkoštna aleluje, aleluje za svetniške praznike,⁷ medtem ko so psalmske aleluje ostale namenjene predvsem pobinkoštnim nedeljam.⁸ Večina aleluj v bogoslužju sprva ni imela točno določenih mest; zapisane so bile skupno, navadno ob koncu rokopisov, kjer so bile razdeljene v nekaj vsebinsko enotnih skupin, namenjenih posameznim bogoslužnim obdobjem. Od tod je bil možen poljuben izbor. Ker so nove aleluje nastajale na različnih mestih, je prišlo med rokopisi do precejšnjih repertoarnih razlik, zlasti glede tistih skupin aleluj, ki so vsebovale več mlajših spevov.⁹ Prizadevanje po natančni določitvi bogoslužnih mest posameznim alelujam se tako ni moglo opreti na enotno izročilo, posledica česar je, da vlada v srednjeveških rokopisih tako glede repertoarja kot razporeditve posameznih aleluj z izjemo nekaj praznikov velika neenotnost. Razlike med rokopisi, kjer imajo aleluje že točno določena mesta, je po eni strani mogoče razlagati kot posledico repertoarnih razlik v virih, iz katerih so zajemali svojo vsebino, po drugi pa kot posledico neenake razporeditve in neenakega izbora iz sicer istega repertoarja. Po tem, da večina aleluj v bogoslužju nima točno določenega mesta in da so nastajale celoten srednji vek, je korpus aleluj bliže sekvencam in tropom kot pa ostalim spevom mašnega proprija.¹⁰

2.3. Aleluje imajo tridelno obliko: besedi aleluja, na zadnjem zlogu katere je dolg melizem, imenovan jubilus, sledi solistični verz, po katerem se aleluja zopet ponovi; med posameznimi deli melodij so pogoste bolj ali manj zaznavne sorodnosti. To, obenem pa tudi nekoliko manj abstraktna melodika, daje alelujam pesemski značaj.¹¹

3. Zgodovinske in zemljepisne poti, po katerih so se posamezni spevi in gregorijanski repertoar v celoti prenašali iz rokopisa v rokopis, pri čemer je prihajalo do raznovrstnih sprememb in bogatenja že obstoječega repertoarja z novimi tvorbami, so istovetne s potmi razvoja koralne monodije, s tem pa osnova koralnega zgodovinopisja. Izvor rokopisov, njihove predloge, čas in kraj njihovega nastanka, njihova liturgičnozgodovinska pripadnost in mesto v koralnem rokopisju, vse to je neizbežno prisotno v vseh plasteh njihove vsebine, čeravno ne v vseh enako zaznavno. Skupine aleluj za posamezna obdobja bogoslužnega leta so se zaradi odsotnosti enotnega izročila pogosto spreminjale in poljubno preoblikovale in so manj stanoviten in tisti del vsebine srednjeveških koralnih rokopisov, po katerem je rokopisom morda najlažje določiti izvor. S primerjanjem skupin aleluj je tako mogoče določevati povezanost med posameznimi rokopisi in stopnjo sorodnosti med njimi. Pri tem si je potrebno predstavljati, da je vsaka skupina aleluj, kot se pojavi v enem ali več rokopisih, posledica razvoja, ki bi ga bilo mogoče s primerjanjem ustreznih virov natančno določiti, kot je lahko tudi izhodišče nadaljnjemu razvoju.

3.1. Glede na to, da večina aleluj prvotno ni bila točno dodeljena posameznim proprijem, je pri določevanju sorodnosti pomembnejši obstoj posameznih aleluj v primerjanih rokopisih kot pa njihov bodisi enak bodisi različen položaj v njih. Primerjava

⁵ Apel, W., *Gregorian Chant*, London 1958, 378–380.

⁶ Prim. Schlager, K., Thodberg, C., *ib.*, 271, rekonstrukcija najstarejšega repertoarja.

⁷ Gl. op. 2.

⁸ Husmann, H., *Zur Stellung des Messpropriums der österreichischen Augustinerchorherren*, *Studien zur Musikwissenschaft* 25, 1962, 262, 263.

⁹ *ib.*, 262.

¹⁰ Schlager, K., Thodberg, C., *ib.*, 272.

¹¹ Schlager, K., *Alleluia-Melodien I, VII.*

celotnega repertoarja ima tako pri določevanju sorodnosti prednost pred primerjavo njegove razporeditve.

4. V nadaljevanju so s stališča aleluj velikonočnega časa prikazani vsi srednjeveški mašni rokopisi, ki so ne glede na izvor hranjeni v Ljubljani:¹² graduali, ki vsebujejo samo speve mašnih proprijev z glasbenim zapisom, ter misali, ki vsebujejo vsa mašna besedila, vendar večinoma brez glasbenega zapisa. Poleg v celoti ohranjenih rokopisov so upoštevani tudi enolistni ali nekajlistni fragmenti, na katerih so ohranjene aleluje enega ali več velikonočnih proprijev. Ti fragmenti so ostanki nekdanjih popolnih, kasneje pa uničenih gradualov in misalov in so se ohranili kot knjigoveško gradivo, kot zalepki na platnicah ali same platnice v vezavah mlajših tiskov, rokopisov ali uradnih knjig. Nekateri med njimi so še zdaj v vezavi del, v zvezi s katerimi so se ohranili.

5. Slovensko narodnostno ozemlje je bilo vse od začetka 9. stol. dalje v cerkvenoupravnem pogledu razdeljeno na dve enoti: ozemlje severno od Drave je sodilo pod salzburško škofijo, ozemlje južno od nje, ki predstavlja večji del današnje Slovenije, pa je pripadalo oglejskemu patriarhatu.¹³ Oglejska cerkev je na ozemlju južno od Drave obdržala vlogo metropolije tudi potem, ko je bila leta 1461 oziroma 1462 ustanovljena ljubljanska škofija, ki je bila v določenih pogledih podrejena sicer rimski škofiji.¹⁴ Ljubljanska škofija je sprejela oziroma obdržala južno od Drave veljavni oglejski bogoslužni red, ki je v njeni ustanovni listini izrecno predpisan.¹⁵ Bogoslužje znotraj meja metropolij ni bilo vedno enotno¹⁶ in kljub domnevni sorodnosti so se v bogoslužju razlikovale tudi škofije oglejskega patriarhata.¹⁷ Vendar je v rokopisih, ki so hranjeni v Ljubljani in ki so bili v rabi najbrž na ozemlju južno od Drave, glede na cerkvenoupravno razdelitev slovenskega narodnostnega ozemlja smiselno pričakovati sorodnosti z obredjem v drugih delih patriarhata. Te sorodnosti bi se lahko kazale tudi v velikonočnih alelujah.

6. Eden od treh v celoti ohranjenih mašnih rokopisov v Ljubljani je rokopis *ŠAL, Rkp 19*, kranjski misal, ki je nastal pred letom 1412¹⁸ in bil najbrž vsaj nekaj časa v uporabi kranjske župnijske cerkve.¹⁹ Ta rokopis, ki se sicer ne ujema povsem z oglejskim obredom, kot ga predstavljajo zgodnji oglejski misalni tiski, kaže dovolj oglejskih lastnosti in priča, da pripada bogoslužnemu izročilu oglejske metropolije.²⁰ V velikonočnih proprijih ima tele aleluje:

¹² Zunaj Ljubljane se hrani le fragment iz stiškega samostana.

¹³ Grafenauer, B., Zgodovina slovenskega naroda I, Ljubljana 1978, 446.

¹⁴ Miklavčič, M., Zgodovina cerkve v Jugoslaviji, Ljubljana 1971, 116.

¹⁵ Cesar Friderik III (IV.) ustanovi ljubljansko škofijo, Zgodovinski zbornik 1, 1888, stolp. 9.

¹⁶ Husmann, H., ib., 274.

¹⁷ Smrekar, J., Stare pisane mašne bukve kranjskega farnega arhiva, Zgodovinski zbornik 1, 2, 1888, 1889, stolp. 12, 13; Husmann, H., Sequenzen und Tropenhandschriften, RISM B/V/1, München, Duisburg 1964, 171, 172.

¹⁸ Kos, M., Stele, F., Srednjeveški rokopisi v Sloveniji, Ljubljana 1931, št. 98. Čas nastanka rokopisa ni nesporno ugotovljen. Smrekar ga postavlja v konec 15. stol. (ib., stolp. 71–73), Kos pa najbrž na osnovi listine, kjer je kot darilo župnijski cerkvi za Marijin oltar omenjen nek misal, v čas pred l. 1412 (Kos, M., Stele, F., ib., opomba pri št. 95, 166). Höfler postavlja rokopis v 1. pol. 15. stol. (Höfler, J., Rekonstrukcija srednjeveškega sekvenciarja v osrednji Sloveniji, Muzikološki zbornik III, 1967, 6). Rokopis omenja v popisu nekaj srednjeveških rokopisov že Hitzinger v Mittheilungen des Historischen Vereins für Krain 11, 1856, 24.

¹⁹ Smrekar, J., ib., stolp. 9.

²⁰ Ib., stolp. 10, 11, 60–62.

velikonočna vigilija:	Confitemini domino
velikonočna nedelja:	Pascha nostrum V. Epulemur in azymis
ponedeljek:	Angelus domini V. Respondens autem
torek:	Surgens Jesus
sreda:	Christus resurgens ex mortuis
četrtek:	In die resurrectionis
petek:	Crucifixus surrexit a mortuis et redemit
sobota:	Haec dies
	Laudate pueri V. Sit nomen
bela nedelja:	Post dies octo
	Surrexit pastor bonus
	In resurrectione tua
II. nedelja:	Ego sum pastor bonus et cognosco
	Surrexit pastor bonus
III. nedelja:	Modicum et non... quia vado
	Surrexit pastor bonus
IV. nedelja:	Vado ad eum qui me misit sed quia
V. nedelja:	Usque modo
	Surrexit pastor bonus

6.1. Ta vrsta aleluj se tako po repertoarju kot po razporeditvi na posamezne proprije domala povsem ujema z vrsto velikonočnih aleluj v tiskanih oglejskih misalih s konca 15. in začetka 16. stol.²¹ Razlike so te: oglejski misali nimajo aleluje In resurrectione tua, ki je v kranjskem misalu zapisana kot tretja v propriju bele nedelje;²² verz aleluje Crucifixus surrexit (v misalih Augsburg 1494 in Benetke 1517 Crucifixus resurrexit) je v oglejskih misalih krajši in obsega le prvi del priredja; besedilo verza Ego sum pastor bonus je v oglejskih misalih drugačno in se nadaljuje in konča z besedami qui pasco oves meas; verz aleluje Modicum et non je v oglejskih misalih brez končnega odvisnika; v oglejskih misalih je drugačno tudi besedilo verza Vado ad eum qui me misit, ki se tu nadaljuje z besedami et nemo ex vobis interrogat me; končno je razlika med kranjskim in oglejskimi misali v tem, da predpisujejo oglejski misali za belo nedeljo proprij velikonočne nedelje, običajni proprij bele nedelje z introitom Quasi modo geniti in alelujama Post dies octo in Surrexit pastor bonus pa imajo prestavljen na sledeči po-

²¹ Primerjani so bili misali Augsburg 1494 (NUK 13 349, Gspan, A., Badalič, J., Inkunabule v Sloveniji, Ljubljana 1957, št. 795), Benetke 1517 (NUK 13 760) in Benetke 1519 (NUK 14 413). Ti misali so si v alelujah velikonočnega časa z izjemo dveh drobnih razlik v besedilu, ki bi ju bilo mogoče imeti za tiskovni napaki, povsem enaki. Primerek NUK 13 760 ima na zadnji strani napis „Oberburg 1609“, kar se sklada z dejstvom, da je bil oglejski obred prisoten v ljubljanski škofiji še za časa škofa Tomaža Hrena (Ušeničnik, F., Obrednik oglejske cerkve v ljubljanski škofiji, Bogoslovni vestnik IV, 1924, 123–127).

²² Vloga te aleluje v kranjskem misalu ni jasna. Možno je, da sta aleluj Surrexit pastor bonus in In resurrectione dani na izbiro ali pa je aleluja In resurrectione namenjena propriju sledečega ponedeljka in ostalih tedenskih dni. Obred salzburške škofije in obred seckauskega avguštinskega kapitlja imata za tedenske dni po beli nedelji posebne aleluje (Husmann, H., Zur Stellung des Messproprium der österreichischen Augustinerchorherren, 273). Tako je bilo najbrž še kje.

nedeljek. V kranjskem misalu ima bela nedelja, kot je običajneje, proprij z introitom Quasi modo geniti.²³

Srednjeveški rokopisi se glede aleluj močno razlikujejo; že bežen pogled na Wagnerjev pregled aleluj velikonočnega tedna v nekaterih srednjeveških rokopisih in tiskih zazna visoko stopnjo razhajanja.²⁴ Skupine aleluj za posamezne dele bogoslužnega leta tudi znotraj oglejskega patriarhata niso bile vedno enake;²⁵ glede na to je ujemanje med kranjskim misalom in oglejskimi tiski toliko bolj pomenljivo in si ga je mogoče razložiti le s pripadnostjo istemu bogoslužnemu izročilu. Vrsta velikonočnih aleluj, kot jo vsebuje kranjski misal in oglejski tiski, je gotovo oglejska, morda celo zgolj oglejska, kranjski misal pa se prek nje kaže kot liturgičnozgodovinsko oglejski rokopis. Glede na to ugotovitev je tudi prikazana odstopanja kranjskega misala od oglejskih tiskov vključno s pojavom aleluje In resurrectione možno imeti za del oglejskega liturgičnega izročila.

Da je prikazana vrsta aleluj res oglejska, potrjuje tudi eden od goriških rokopisov, gradual iz 14. stol., pisan v kvadratni notaciji.²⁶ Ta rokopis ima v času od velikonočne nedelje do vključno sobote po veliki noči isto vrsto aleluj kot kranjski misal in oglejski tiski.

6.2. Oglejska vrsta velikonočnih aleluj vsebuje skupino, ki jo je Husmann poimenoval po alelujah Modicum in Vado, in se začinja z alelujama Post dies octo in Ego sum pastor bonus, po alelujah Modicum in Vado pa zaključuje z alelujo Usque modo. To skupino, ki je porazdeljena na pet povelikonočnih nedelj, vendar pogosteje tako, da zavzemajo njeni spevi v proprijih mesto druge aleluje, vsebujejo številni rokopisi, med drugim tudi čedadski.²⁷

6.3. Posamezne aleluje prikazane vrste, kot je zapisana v kranjskem misalu ali oglejskih tiskih, so tudi v nekaterih gradualnih in misalnih fragmentih z ohranjenim mašnim bogoslužjem enega ali več dni velikonočnega časa. Prisotnost ene ali več aleluj oglejske vrste v kateremkoli fragmentu še ni dokaz, da je bil rokopis, ki mu je fragment nekdanj pripadal, liturgičnozgodovinsko oglejski, zlasti še ne, če se aleluje ne pojavijo v proprijih istih dni kot v oglejskem obredu; posamezni spevi oglejske vrste niso vezani le na oglejski repertoar in je oglejska le njihova razporeditev. Vendar pa pojav ene ali več aleluj oglejske vrste dopušča možnost, da je fragment ostanek liturgičnozgodovinsko oglejskega rokopisa, oziroma da je ta sicer v drugačni razporeditvi vseboval iste aleluje kot kranjski misal ali oglejski tiski. Aleluje oglejske vrste so v tehle fragmentih:

AS, Samostani, Sam. A I, fasc. 6, Register desetine od prirastka živali 1618 – 1622, platnice; fragment graduala 14. stol. s poznogotsko notacijo. Ohranjeni sta

²³ Poleg opisanih je med kranjskim misalom in oglejskimi tiski še nekaj drugih manjših besedilnih razlik. IV. nedelja ima v kranjskem misalu le eno alelujo, vendar je kot druga gotovo mišljena Surrexit pastor bonus, ki jo imajo na drugem mestu vse ostale povelikonočne nedelje. V proprijih vseh petih povelikonočnih nedelj oziroma ponedeljka po beli nedelji in sledečih nedelj je na drugem mestu tudi v oglejskih tiskih.

²⁴ Wagner, P., Einführung in die gregorianischen Melodien I, Hildesheim, Wiesbaden 1970, 346, 347.

²⁵ Husmann, H., Sequenzen und Tropenhandschriften, ib.

²⁶ Gorica, Biblioteca Seminario Teologico Centrale, kodeks H. Na razpolago so le besedilni začetki aleluj velikonočnega tedna. Glede besedilnih razlik in aleluj povelikonočnih nedelj tega rokopisa tako ni možno primerjati s kranjskim misalom in oglejskimi tiski.

²⁷ Husmann, H., Zur Geschichte der Messliturgie von Sitten und über ihren Zusammenhang mit den Liturgien von Einsiedeln, Lausanne und Genf, Archiv für Musikwissenschaft XXII, 1965, 236.

aleluji druge povelikonočne nedelje Ego sum pastor bonus (ThK 128)²⁸ in Surrexit pastor bonus (ThK 169) ter prva aleluja tretje nedelje Modicum et non (ThK 38). Aleluja Ego sum pastor bonus ni v celoti ohranjena, iz njene melodije pa je razvidno, da sta njeni zadnji besedi „oves meas“, kar bi lahko pomenilo, da se besedilno ujema z istoimensko alelujo v oglejskih tiskih. Tudi aleluja Modicum et non ni v celoti ohranjena in podobno je iz njene melodije razvidno, da ima enako besedilo kot v oglejskih tiskih, torej nima končnega odvisnika. Ohranjene aleluje imajo isti položaj kot v oglejskem obredu. Očitno je imel rokopis, ki mu je fragment nekdanj pripadal, vse aleluje skupine Modicum-Vado. Register, v vezavi katerega se je fragment ohranil, izvira iz cistercijskega samostana in gospostva Stična. *AS, Samostani, Sam. A II, fasc. 10, Register desetine od prirastka živali 1613, platnice*; fragment misala, najbrž iz 15. stol. Ohranjeni sta aleluji IV. nedelje In resurrectione in In die resurrectionis. Knjiga, v vezavi katere se je fragment ohranil, izvira iz cistercijskega samostana in gospostva Kostanjevica.

ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 17; fragment graduala 15. stol. s poznogotsko notacijo. Ohranjena sta dva proprija za belo nedeljo. Prvi, označen kot In Octava Paschae, je bil dodan kasneje in je ponovitev proprija velikonočne nedelje. Poleg introita sta z besedilnima začetkoma navedeni še aleluji Pascha nostrum in Surrexit pastor bonus ter sekvenca. Aleluja Pascha nostrum je prevzeta iz velikonočnega proprija, aleluja Surrexit pastor bonus pa je nova: velikonočni proprij ima namreč kot poberilna speva gradual in alelujo. Aleluja Pascha nostrum je v ponovitvi velikonočnega proprija na belo nedeljo v oglejskih tiskih, aleluja Surrexit pastor bonus pa je v propriju bele nedelje z introitom Quasi modo v kranjskem misalu; podobno je v propriju z introitom Quasi modo tudi v oglejskih tiskih, vendar je ta proprij tu prestavljen na sledeči ponedeljek. S tem, ko ponovi proprij velikonočne nedelje na belo nedeljo, se obravnavani fragment ujema z oglejskimi tiski. Drugi proprij bele nedelje v fragm. chor. 17, proprij z introitom Quasi modo geniti, je označen kot Dominica I. post Pascha in ima aleluji In resurrectione tua (ThK 271) in Pascha nostrum, ki je navedena le z besedilnim začetkom. Alelujo In resurrectione ima v propriju bele nedelje kranjski misal, kot omejeno pa je aleluja Pascha nostrum v ponovitvi velikonočnega proprija na belo nedeljo tudi v oglejskih tiskih. Fragment se je ohranil na platnicah ljubljanskih mestnih knjig iz srede 17. stol. *ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 18*; fragment graduala 15. stol. s poznogotsko notacijo. Ohranjena je aleluja velikonočne srede Christus resurgens (ThK 140, transponirano za kvinto navzgor), ista kot v kranjskem misalu. Fragment se je ohranil na platnicah ene od ljubljanskih mestnih knjig iz 17. stol.

ZAL, makulature II (4), mapa 1; fragment misala, najbrž iz 15. stol. Ohranjeni sta aleluji bele nedelje Pascha nostrum, ki je navedena le z začetkom, ter Surrexit pastor bonus. Fragment vsebuje dva proprija za belo nedeljo: prvi, ki mu pripadata obe navedeni aleluji in je označen kot In Octava Paschae, je ponovitev proprija velikonočne nedelje, drugi, označen kot Dominica I. post Octavas Paschae, pa je običajnejši proprij bele nedelje z introitom Quasi modo geniti. Njegovi aleluji nista ohranjeni. Aleluji prvega proprija sta isti kot v ponovitvi velikonočnega proprija na belo nedeljo v *ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 17* in tudi v obstoju dveh proprijev za belo nedeljo se obravnavani fragment ujema s fragm. chor. 17. *ZAL, makulature II (4), mapa 3*; fragment misala, najbrž iz 15. stol. Ohranjeni sta aleluji bele nedelje In resurrectione tua in Pascha nostrum z verzom Epulemur in azymis. Aleluji pripadata propriju z introitom Qua-

²⁸ Številke z označbo ThK zaznamujejo melodije, kot so oštevilčene v Schlagerjevem tematskem katalogu. Melodije so določene po Schlagerjevi izdaji aleluj do leta 1100, gl. op. 2.

²⁹ Kos, M., Stele, F., ib., št. 88.

si modo geniti. Isti dve aleluji ima v propriju bele nedelje z introitom Quasi modo tudi ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 17. ZAL, makulature II (4), mapa 6; fragment misala, najbrž iz 15. stol. Ohranjeni sta aleluji druge povelikonočne nedelje In resurrectione tua, ki je navedena samo z začetkom, in Surrexit pastor bonus. Aleluja Surrexit pastor bonus je druga v drugi nedelji v AS, Samostani, Sam. A I, fasc. 6, Register 1618–1622; kot druga aleluja je v kranjskem misalu in oglejskih tiskih v vseh petih nedeljah. Fragmenti in ZAL, makulature II (4) so se ohranili najbrž na platnicah ljubljanskih mestnih knjig.

ŠAL/Gornji grad A, fasc. 123, Luče, Inventarium 1621, platnice; fragment misala, 14. ali 15. stol. Ohranjeni sta aleluji tretje povelikonočne nedelje Modicum et non in Ego sum pastor bonus et cognosco. Aleluja Modicum et non ima krajše besedilo, tako kot v oglejskih misalih, nasprotno pa se besedilo aleluje Ego sum pastor bonus ujema s kranjskim misalom. Aleluja Modicum je enkrat s krajšim enkrat z daljšim besedilom na istem mestu kot v fragmentu iz Luč še v AS, Samostani, Sam. A I, fasc. 6, Register 1618–1622 in kranjskem misalu. Glede na običajni vrstni red aleluj skupine Modicum-Vado je nenavadno, da stoji v fragmentu iz Luč aleluja Modicum pred alelujo Ego sum, kot je nenavadno tudi to, da sta obe v istem propriju.

Stična, arhiv cistercijanskega samostana, P-08; fragment missala plenarium, knjige, ki je vsebovala vsa mašna besedila obenem z glasbenimi zapisi. Rokopis, ki mu je fragment nekdanj pripadal, je nastal v 14. stol. in bil pisan v gotizirani nemški nevmatski notaciji na črtovju. Ohranjena je aleluja velikonočnega torca Christus resurgens (ThK 140, transponirano za kvinto navzgor). Ta aleluja je v ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 18, kjer ima isto, prav tako transponirano melodijo, in v kranjskem misalu v propriju sledeče srede.

7. Drugi od v celoti ohranjenih mašnih rokopisov v Ljubljani je rokopis iz *Knjižnice Frančiškanskega samostana v Ljubljani z inventarno številko 6773*, gradual velikega formata iz začetka 16. stol., pisan s kvadratno notacijo.²⁹ Rokopis ima tole vrsto velikonočnih aleluj:

velikonočna vigilijska:	Confitemini domino ThK 254
velikonočna nedelja:	Pascha nostrum ThK 346
ponedeljek:	Angelus domini ThK 292
torek:	Surrexit dominus de sepulcro ThK 74
sreda:	Surrexit dominus vere ThK 281
četrtek:	Surrexit Christus qui creavit ThK 4
petek:	Dicite in gentibus ThK 347
sobota:	Haec dies ThK 271
	Laudate pueri dominum ThK 186
bela nedelja:	In die resurrectionis ThK 351
	Post dies octo ThK 385
II. nedelja:	Cogoverunt discipuli ThK 185
	Ego sum pastor bonus et cognosco ThK 128
III. nedelja:	Redemptionem misit ThK 28
	Oportebat pati ThK 189
IV. nedelja:	Dextera dei fecit ThK 184
	Christus resurgens ex mortuis ThK 140
V. nedelja:	Surrexit Christus et illuxit nobis ThK 41
	Exivi a patre ThK 408

7.1. Prikazana vrsta ima kar deset drugih aleluj kot oglejska. Iste aleluje imajo propriji velikonočne vigilije, velikonočne nedelje, ponedeljka in sobote pred belo nedeljo, ki se glede aleluj tudi sicer redkeje razhajajo. Podoben položaj kot v kranjskem misalu imata aleluji *Post dies octo* in *Ego sum pastor bonus*, edini dve aleluji skupine *Modicum-Vado*, ki ju vsebuje frančiškanski gradual. Aleluje *Pascha nostrum*, *Angelus domini* in *Laudate pueri* nimajo drugega verza. Aleluja *Ego sum pastor bonus* ima isto melodijo kot v AS, Samostani, Sam. A I, fasc. 6, Register 1618–1622, vendar isto besedilo kot v kranjskem misalu, se pravi drugo kot domnevno na platnicah Registra 1618–1622. Melodija aleluje *Christus resurgens* je ista kot v fragmentu iz stiškega arhiva ali ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 18, vendar ni transponirana.

7.2. Vrsta aleluj frančiškanskega graduala je z dvema manjšima besedilnima različkoma povsem taka kot v predtridentinskih tiskanih rimskih misalih,³⁰ kar se sklada z dejstvom, da je frančiškanski red že takoj ob nastanku prevzel bogoslužje rimske kurije.³¹

7.3. Na istem mestu kot v frančiškanskem gradualu in z isto melodijo ThK 347 se pojavi aleluja *Dicite in gentibus* tudi v fragmentu, ohranjenem na platnicah rojstne knjige *Ljubljana, arhiv župnije sv. Petra, R 1708–1718*. Rokopis, ki mu je fragment nek-daj pripadal, je pisan z poznogotsko notacijo, nastal najbrž v prvi polovici 15. stol. Dejstvo, da je imel alelujo *Dicite in gentibus* na istem mestu kot frančiškanski gradual, še ne pomeni, da je bil v liturgičnozgodovinsko frančiškanski ali rimski, saj se ta aleluja pojavlja v propriju velikonočnega petka tudi v klosterneuburških, st. pöltenskih rokopisih³² in najbrž še kje. Poleg tega bi bil rokopis v primeru, da bi bil frančiškanskega ali rimskega izvora, pisan s kvadratno notacijo.³³

8. Tretji v celoti ohranjeni ljubljanski mašni rokopis je gradual *NUK, Ms 22*. Rokopis, najbrž iz prve polovice 13. stol., pisan v kvadratni notaciji brez rombov, nima ugotovljenega izvora, vendar se zdi, da je kartuzijanski in da je bil uporabljan oziroma je

³⁰ Primerjani so bili misali Benetke 1485 (NUK 7505, Simoniti, P., Še nekaj inkunabul v slovenskih knjižnicah, Zbornik Narodne in univerzitetne knjižnice I, 1974, št. 32), Benetke 1493 (NUK 21 813, Gspan, A., Badalič, J., ib., št. 455), Benetke 1494 (NUK 14 250, ib., št. 456) in Benetke 1497 (NUK 12 672, ib., št. 457). Aleluja *Dextera dei* ima v teh tiskih namesto besede *dei* besedo *domini*. Aleluja *Redemptionem misit dominus in populo suo* razen v tisku Benetke 1485 nima predloga „in“.

³¹ Hüschen, H., *Franziskaner*, MGG 4, stolp. 827.

³² Husmann, H., *Zur Stellung des Messproprium der österreichischen Augustinerchorherren*, 270.

³³ Zaradi popolnosti prikaza naj bodo omenjeni še nekateri srednjeveški zapisi aleluj velikonočnega časa. *NUK, Ms 124* vsebuje proprij velikonočne nedelje z alelujo *Pascha nostrum* z drugim verzom *Epulemur*. Rokopis je misal manjšega formata, vendar ne vsebuje vseh maš bogoslužnega leta. Najbrž je bil namenjen kakšni posebni rabi. Izvira iz 14. stol., vsaj v 17. stol. pa je bil last jezuitske rezidence Millstatt na Koroškem (Kos, M., Stele, F., ib., št. 68). *ZAL, Sadnikarjeva zbirka, mapa 8*; fragment na papir tiskanega misala iz 15. ali 16. stol. Ohranjeni sta aleluji *torka* in *srede* po veliki noči, isti kot v frančiškanskem gradualu. *ZAL, makulature II (4), mapa 8*; fragment misala, najbrž iz 15. stol. Med drugim je ohranjeno bogoslužje velike sobote, tudi mesto, kjer je bila zapisana aleluja *Confitemini domino*. To mesto je povsem nečitljivo. *ŠAL/ŽA, Vodice, R 1812–1838, platnice*; fragment tiskanega misala iz 15. ali 16. stol. Ohranjeni sta aleluji velikonočne vigilije *Confitemini* in velikonočne nedelje *Pascha nostrum* z verzom *Epulemur*. Bogoslužje dela velikonočnega tedna je tudi na fragmentu misala, ki se je ohranil na platnicah knjige *AS, Sam. A I 26*. Te knjige v času pisanja članka v AS ni bilo mogoče najti.

nastal za nek kartuzijanski samostan v oglejskem patriarhatu.³⁴ V njem prisotna vrsta velikonočnih aleluj je tale:

velikonočna vigilija:	Confitemini domino ThK 254
velikonočna nedelja:	Pascha nostrum ThK 346
ponedeljek:	Nonne cor nostrum ThK 129
torek:	Angelus domini ThK 292
sreda:	Surrexit dominus et occurrens ThK 10
četrtek:	Christus resurgens ex mortuis ThK 140, transponirano za kvinto navzgor
petek:	In die resurrectionis ThK 351
sobota:	Haec dies ThK 271 Surrexit dominus et occurrens
bela nedelja:	Haec dies Nonne cor nostrum
II. nedelja:	Lauda Jerusalem dominum ThK 205 Angelus domini
III. nedelja:	Haec dies Surrexit dominus et occurrens
IV. nedelja:	Lauda Jerusalem dominum Nonne cor nostrum
V. nedelja:	Haec dies Agelus domini

8.1. Za prikazano vrsto je značilno, da vsebuje razmeroma skromno število različnih aleluj, samo devet, in da se v proprijih povelikonočnih nedelj razen aleluje *Lauda Jerusalem* ponavljajo aleluje velikonočnega tedna. Razen treh aleluj (*Nonne cor nostrum*, *Surrexit dominus et occurrens*, *Lauda Jerusalem dominum*) ima vse aleluje Ms 22 z istimi melodijami frančiškanski gradual; ravno tako so tudi v oglejskem obredu. Melodija aleluje *Christus resurgens* je v Ms 22 transponirana, tako kot v stiškem fragmentu in fragmentu iz ZAL. Kot v frančiškanskem gradualu aleluji *Pascha nostrum* in *Angelus domini* nimata drugega verza.³⁵ Posebnost Ms 22 je tudi ta, da nima aleluje *Laudate pueri*, ki se v propriju sobote po veliki noči pojavlja že v gradualih 8. stol.³⁶

8.2. Tri aleluje Ms 22, *Confitemini domino* v propriju velike sobote, *Pascha nostrum* v propriju velikonočne nedelje ter *Haec dies* v propriju sobote po veliki noči se pojavljajo v proprijih istih dni domala v vseh srednjeveških virih. Za presojo v Ms 22 prisotne vrste velikonočnih aleluj ostane tako le šest spevov. Vendar izpade iz razpravljanja o njeni sestavi in značilnostih še aleluja *Lauda Jerusalem dominum*: med rokopisi z dostopno vsebino ima namreč v vrsti velikonočnih aleluj alelujo *Lauda Jerusalem* samo rokopis iz Monze iz 8. stol.,³⁷ iz česar ni mogoče v zvezi z vrsto velikonočnih aleluj v Ms 22 nič bistvenega sklepati.

Pojav aleluje *Lauda Jerusalem* v rokopisu Ms 22 sam na sebi sicer ni posebnost; značilno je le, da se pojavi v vrsti velikonočnih aleluj. Njeno besedilo je vzeto iz psalter-

³⁴ Kos, M., *Stele, F., ib., št. 78*; Höfer, J., *Starejša gregorijanika v ljubljanskih knjižnicah in arhivih, Kronika XIII, 1965, 177.*

³⁵ Aleluja *Pascha nostrum* z verzom *Epulemur* je v Ms 22 razdeljena na dva speva: v propriju Filipa in Jakoba se pojavi njen drugi verz *Epulemur* kot samostojna aleluja. Melodija nad besedo aleluja je obenem z jubilusom v obeh spevih ista.

³⁶ Apel, W., *ib., 379.*

³⁷ Wagner, P., *ib., 346, 347.*

ja, tako kor besedila večine spevov najstarejšega repertoarja, melodija pa je prevzeta po aleluji *Excita domine*.³⁸ V bogoslužju se pojavlja aleluja *Lauda Jerusalem* na koncu vrste aleluj za pobinkoštne nedelje, v srednjeitalijanskih in severnoitalijanskih virih pa tudi v velikonočnem času.³⁹ V vrsto velikonočnih aleluj Ms 22 je prešla najbrž prek teh virov.

Za presojo vrste velikonočnih aleluj Ms 22 ostane pet spevov: *Nonne cor*, *Angelus domini*, *Surrexit dominus et occurrens*, *Christus resurgens* in *In die resurrectionis*. Od rokopisov z dostopno vsebino imajo te speve z istimi melodijami kot Ms 22 tile: Paris, Bibliothèque nationale, lat. 903, gradual iz St. Yrieix pri Limogesu iz 11. stol.;⁴⁰ Oxford, Bodl. 775;⁴¹ Paris, Bibliothèque nationale, lat. 13 252, tropar, prozar in tonar, ki vsebuje tudi aleluje iz 11. – 12. stol. iz Pariza;⁴² Graduale Sarisburiense iz 13. stol.⁴³ Vseh pet aleluj, sicer brez zagotovila, da z istimi melodijami, vsebuje tudi eden od rokopisov katedrale v Aosti in eden od ženevskih rokopisov iz časa okoli 1400,⁴⁴ poleg teh pa gotovo še mnogi drugi. Ti rokopisi so med sabo tako različni, da je repertoar velikonočnih aleluj Ms 22 z izjemo aleluje *Lauda Jerusalem* mogoče označiti kot splošen in neizrazit. Od navedenih rokopisov ima vsaj gradual iz St. Yrieix tudi alelujo *Lauda Jerusalem* in mu je Ms 22 tako še posebej blizu, čeravno se ta aleluja v francoskem rokopisu najbrž ne pojavi v velikonočni vrsti.

Štiri od petih za presojo rokopisa Ms 22 odločilnih aleluj vsebujeta salzburški in passauski obred, prav tako pa tudi rokopisi cerkva nekaterih avstrijskih avguštinskih kapitljev.⁴⁵ Tu manjka aleluja *Surrexit dominus et occurrens*. Kolikor je bilo mogoče ugotoviti, se ta aleluja v nemških virih redkeje pojavlja.⁴⁶ Med rokopisi z dostopno vsebino, ki vsebujejo alelujo *Surrexit dominus et occurrens*, sta le dva nemška: München 14 083 in München 14 322, oba iz benediktinskega samostana St. Emmeram v Regensburgu.⁴⁷ Rokopis Colmar 445, ki tudi vsebuje to alelujo, je iz cistercijskega samostana Pairis v Alzaciji.⁴⁸

³⁸ Schlager, K., Thodberg, C., *ib.*, 271.

³⁹ Schlager, K., *Alleluia-Melodien I*, 620.

⁴⁰ Po navedbah v *An Index of Gregorian Chant*, Compiled by J. R. Bryden and D. G. Hughes, Cambridge, Massachusetts 1969; o rokopisu iz St. Yrieix prim. GDM 17, 615 (*Sources, MS, II, 3: Western plainchant, 11th century*).

⁴¹ Po navedbah v revizijskih poročilih k posameznim melodijam v delu Schlager, K., *Alleluia-Melodien I*; aleluja *Angelus domini* ima v rokopisu Oxford, Bodl. 775 tudi drugi verz (*ib.*, 646).

⁴² Po navedbah v revizijskih poročilih k posameznim melodijam v istem Schlagerjevem delu; aleluja *Angelus domini* ima v tem rokopisu morda tudi drugi verz; o navedenem pariškem rokopisu prim. GDM 17, 619.

⁴³ Po navedbah v *An Index of Gregorian Chant*; aleluja *Angelus domini* ima v Graduale Sarisburiense tudi drugi verz.

⁴⁴ Husmann, H., *Zur Geschichte der Messliturgie von Sitten*, 237–240; v obeh rokopisih ima aleluja *Angelus domini* tudi drugi verz. Husmann se pri prikazu aleluj omejuje le na besedila.

⁴⁵ Husmann, H., *Zur Stellung des Messproprium der österreichischen Augustinerchorherren*, 265, 266, 270, 271, 273; aleluja *Angelus domini* ima v salzburškem, passauskem obredu in avguštinskih rokopisih tudi drugi verz. Husmann ne navaja melodij in tako ni mogoče potrditi njihove istosti.

⁴⁶ Razširjenost te aleluje je delno razvidna iz revizijskega poročila v delu Schlager, K., *Alleluia-Melodien I*, 559, 560, upoštevane pa so tudi navedbe v drugih uporabljenih in že navedenih delih. Osnovne podatke o nekaterih rokopisih, ki vsebujejo to alelujo, je bilo mogoče dobiti iz opisa virov v GDM (*Sources, MS, II: Western plainchant, GDM 17, 609 in dalje*).

⁴⁷ Schlager, K., *ib.*; o obeh rokopisih Husmann, H., *Zur Geschichte der Messliturgie von Sitten*, 230.

⁴⁸ Wagner, P., *ib.*, 346, 347; o rokopisu Colmar 445 prim. GDM 17, 621.

Na nemški izvor rokopisa Ms 22 kaže tudi melodija aleluje Nonne cor, ThK 129, ki se v nemških virih praviloma ne pojavlja.⁴⁹ Razen odsotnosti aleluje Surrexit dominus et occurrens in Nonne cor z melodijo ThK 129 v nemških virih, je vseh pet obravnavanih aleluje Ms 22 splošno razširjenih.⁵⁰

Čeprav ne gre za povsem zanesljive pokazatelje, kaže vse troje: pojav aleluje Lau-da Jerusalem v velikonočni vrsti, aleluja Surrexit dominus in melodija aleluje Nonne cor na italijanski oziroma nemški izvor rokopisa NUK, Ms 22, ki je razviden tudi iz njegove notacije.

9. Rokopisa Ms 22 na osnovi vrste velikonočnih aleluj ni bilo mogoče točno določiti. Drugače je z naslednjim, ne sicer v celoti ohranjenim mašnim rokopisom v Ljubljani, *AS, Coll. I. 1., devetinpetdesetlistnim fragmentom graduala*, ki vsebuje med drugim tudi velikonočne proprije do vključno velikonočne srede. Rokopis je iz konca 12. ali začetka 13. stol. in je pisan v nemški diastematski notaciji na črtovju z nekaterimi menskimi sestavinami.⁵¹ V ohranjenem delu velikonočnega tedna ima te aleluje:

velikonočna vigilija:	Confitemini domino ThK 254
velikonočna nedelja:	Pascha nostrum V. Epulemur ThK 346
ponedeljek:	Nonne cor ThK 115
torek:	Stetit Jesus in medio ThK ?
sreda:	Surrexit dominus et occurrens ThK 10

9.1. Povsem isto vrsto aleluje za iste dni ima sicer brez zagotovila, da z istimi melodijami, cistercijanski rokopis Colmar 445 iz 12. stol. iz samostana Pairis v Alzaciji.⁵² Glede na to, da so vrste velikonočnih aleluj v srednjeveških rokopisih zelo različne, je popolno ujemanje obravnavanega rokopisa s colmarskim dokaz, da je ostanek nekega cistercijanskega graduala, morda ostanek kakega zgodnjega stiškega rokopisa. Na njegovo cistercijansko poreklo kaže tudi njegova notacija.⁵³

9.2. Ohranjeni repertoar je značilen tudi ne glede na razporeditev: Aleluja Surrexit dominus et occurrens se v nemških virih redkeje pojavlja. Melodija aleluje Nonne cor je druga kot v Ms 22, in sicer tista, ki je tudi v nemških virih. Med drugim jo ima rokopis Gradec 807, eden od klosterneuburških rokopisov.⁵⁴ Kolikor je iz razpoložljivih podatkov mogoče ugotoviti, je aleluja Stetit Jesus precej redka; med viri z dostopno vsebino jo imajo poleg omenjenega colmarskega rokopisa še štirje južnofrancoski rokopisi, vendar z drugo melodijo.⁵⁵ Z melodijo, kot jo ima v obravnavanem fragmentu, se aleluja Stetit Jesus do leta 1100 ne pojavlja.⁵⁶

⁴⁹ Schlager, K., ib., 595. V nemških virih ima ta aleluja melodijo ThK 115 (ib., 590, 591).

⁵⁰ Iz revizijskih pročil v istem Schlagerjevem delu. V beneventanskih in južnofrancoskih rokopisih aleluja Angelus domini praviloma nima drugega verza. Brez drugega verza je tudi v zelo zgodnjih severnofrankovskih rokopisih (ib., 646).

⁵¹ Höfler, J., Starejša gregorijanika v ljubljanskih knjižnicah in arhivih, 170.

⁵² Gl. op. 48.

⁵³ Zelo podobno notacijo ima cistercijanski rokopis Dunaj, NB, Cod. 1799. Faksimile rokopisa je v delu Szendrei, J., Beobachtungen an der Notation des Zisterzienser-Antiphonars Cod. 1799 in der Österreichischen Nationalbibliothek, *Studia Musicologica XXVII*, 1985.

⁵⁴ Schlager, K., ib., 590; o rokopisu prim. Stäblein, B., *Schriftbild der einstimmigen Musik*, Leipzig 1975, 192, 193.

⁵⁵ Schlager, K., ib., 622.

⁵⁶ Schlagerjev katalog aleluje do leta 1100 navaja za verz Stetit Jesus le eno melodijo (ib., XXVIII).

9.3. Vrsta velikonočnih aleluj je bila v rokopisu, ki mu je obravnavani fragment pripadal, gotovo precej drugačna kot v Ms 22, vendar je zanimivo, da imata aleluj *Nonne cor in Surrexit dominus et occurrens* v obeh rokopisih enak položaj.

10. Na fragmentu graduala *ZAL, Sadnikarjeva zapuščina, mapa 2*, so se med drugim ohranili velikonočni propriji od sobote po veliki noči dalje. Fragment sestoji iz dveh dvojnih folijev, pisanih v nemški nediastematski nevmatski notaciji. Brez natančnejšega študija je nastanek rokopisa, ki mu je nekdaj pripadal, možno postaviti v 12. ali 13. stol. Ohranjeni velikonočni propriji imajo tele aleluje:

sobota:	Haec dies ThK 271 Laudate pueri V. Sit nomen ThK 186
bela nedelja:	In resurrectione tua ThK 271 Pascha nostrum (samo besedilni začetek) In resurrectione tua Obtulerunt discipuli domino ThK 27 (?) Benedictus es dei filius ThK 302 Dicite in gentibus ThK 347 Crucifixus ThK 59 ali 223 (samo začetek)
II. nedelja:	In resurrectione tua Surrexit pastor bonus ThK 169
III. nedelja:	Modicum et non ThK 38
IV. nedelja:	Surrexit dominus vere ThK ? Surrexit Christus et illuxit populo ThK ? Vado ad eum qui me misit et nemo ThK 38
V. nedelja:	Nonne cor nostrum ThK 115 Oportebat pati Christum ThK 189

Brez vsakega določila sledi propriju bele nedelje pet aleluj, od katerih sta prva in zadnja zaznamovani samo z začetkom. Te aleluje pripadajo najbrž tedenskim dnevom po beli nedelji. Pojav posebnih aleluj za tedenske dni po beli nedelji je znan iz avguštinskega kapitlja Seckau, iz bogoslužja salzburške škofije in tri aleluje tedenskih dni po beli nedelji so v obravnavanem fragmentu iste kot v salzburškem obredu.⁵⁷ V propriju tretje nedelje je bila izbira druge aleluje prosta in vzeta bi bila lahko tudi izmed aleluj tedenskih dni po beli nedelji. Nasprotno naj bi se izmed treh aleluj četrte nedelje izbrali najbrž dve.

10.1. Obravnavani fragment vsebuje petnajst velikonočnih aleluj. Aleluje velikonočnega tedna v njem niso ohranjene in rokopis, ki mu je nekdaj pripadal, je moral imeti tako precej visoko število velikonočnih aleluj. Osem aleluj obravnavanega fragmenta vsebuje tudi oglejski obred in melodije aleluj *In resurrectione*, *Surrexit pastor bonus* in *Modicum et non* so iste kot v fragmentih iz *ZAL* in *AS*.⁵⁸ Ob primerjanju razporeditve velikonočnih aleluj v *Sadnikarjevem* fragmentu, kranjskem misalu ter domnevno oglejskih fragmentih se kažejo nekatere enakosti: na belo nedeljo imata isti dve aleluji

⁵⁷ Husmann, H., *Zur Stellung des Messproprium der österreichischen Augustinerchorherren*, 273; aleluja *Crucifixus*, ki je v *Sadnikarjevem* fragmentu zapisana le z začetkom, ima v salzburškem obredu dva verza.

⁵⁸ Gl. 6.3. Besedilo aleluje *Modicum et non* je krajše, tako kot domnevno v fragmentu iz *AS*. Aleluji *Pascha nostrum* in *Crucifixus* sta navedeni le z začetkom in za prvo ni mogoče z gotovostjo trditi, da je imela dva verza. Aleluja *Vado ad eum* ima tako besedilo kot v oglejskih tiskanih misalih.

kot Sadnikarjev fragment še ZAL, makulature II (4), mapa 3 in ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 17; aleluja In resurrectione tua je na belo nedeljo v kranjskem misalu, aleluja Pascha pa v ponovitvi proprija velikonočne nedelje v fragmentih ZAL, makulature II (4), mapa 1 in ZAL, makulature II (2), fragm. chor. 17. V propriju druge nedelje ima isti dve aleluji kot Sadnikarjev fragment še ZAL, makulature II (4), mapa 6, aleluja Surrexit pastor bonus pa je na istem mestu še v AS, Samostani, Sam. A I, fasc. 6, Register 1618 – 1622 in v kranjskem misalu. Ista dva vira in ŠAL/Gornji grad A, fasc. 123, Inventarium 1621 imajo v propriju tretje nedelje alelujo Modicum, tako kot Sadnikarjev fragment, čeravno ima ta v kranjskem misalu daljše besedilo. Kranjski misal se uje ma s Sadnikarjevim fragmentom tudi v položaju aleluje Vado, vendar ima ta tu isto besedilno inačico kot v oglejskih misalih. Te enakosti so lahko odraz tudi siceršnje sorodnosti med primerjanimi rokopisi.

10.2. Kot so zapisane v obravnavanem fragmentu, so aleluje Haec dies, Laudate pueri in Pascha nostrum med najbolj poznanimi, in tako ostane za določitev repertoarja Sadnikarjevega fragmenta še vedno visoko število dvanajstih spevov. Nekaj teh imajo že starejši mašni rokopisi: St. Gall 339 iz 10. stol. ima aleluje In resurrectione, Obtulerunt, Benedictus es dei filius, Dicite in gentibus, Surrexit dominus vere.⁵⁹ Ob upoštevanju enakosti melodij ima gradual iz St. Yrieix iz 11. stol. aleluje Dicite, Nonne cor in Oportebat.⁶⁰ Missale plenarium iz Gniezna, ki je nastal na prehodu iz 11. v 12. stol. na spodnjem Bavarskem in je zdaj v Gnieznu, ima z istimi melodijami vsaj aleluje Obtulerunt, Benedictus, Dicite in Oportebat.⁶¹ Od teh aleluj spada v najstarejši repertoar le ena, Surrexit dominus vere,⁶² ki pa se v rokopisih do konca 11. stol. ne pojavlja z melodijo, ki jo ima v obravnavanem fragmentu.⁶³ Aleluja Nonne cor ima tisto melodijo, s katero je tudi v nemških virih.

Aleluje Crucifixus, Surrexit pastor bonus in Surrexit Christus et illuxit imata obreda passauske škofije in seckauskega avguštinskega kapitlja, ki je prevzel bogoslužje salzburške cerkve, od koder so v 12. stol. prišli prvi kanoniki.⁶⁴ Od imenovanih treh aleluj salzburški obred nima aleluje Surrexit Christus et illuxit.⁶⁵ Te aleluje so prisotne v obredih imenovanih cerkva brez zagotovila, da imajo iste melodije kot v Sadnikarjevem fragmentu. Aleluja Surrexit pastor bonus je z isto melodijo kot v Sadnikarjevem fragmentu že v rokopisih do konca 11. stol.⁶⁶ Podobno je aleluja Crucifixus, ki je v

⁵⁹ Wagner, P., *ib.*, 321 in dalje. Wagner ne navaja melodij, in tako ni gotovo, da imajo te aleluje v sanktgallenskem rokopisu iste melodije kot v obravnavanem fragmentu. Aleluja Benedictus v Wagnerjevem popisu nima besedice „es“, vendar gre najbrž za isti spev. Aleluja Dicite je v St. Gall 339 med alelujami ob koncu rokopisa, kjer je označena kot „De cruce“. To je njen običajnejši položaj, v nemških virih pa je tudi v velikonočnem času (Schlager, K., *ib.*, 659).

⁶⁰ Po navedbah v An Index of Gregorian Chant in po revizijskih poročilih v istem Schlagerjevem delu.

⁶¹ Missale Plenarium Bibl. Capit. Gnesnensis Ms 149, Gradec, Warszawa 1970, 1972 (Antiquitates Musicae in Polonia XI, XII).

⁶² Schlager, K., Thodberg, C., *ib.*, 271.

⁶³ Schlagerjev popis aleluj navaja za alelujo Surrexit dominus vere dve drugi melodiji (Schlager, K., Alleluia-Melodien I, str. XXIX).

⁶⁴ Husmann, H., *ib.*, str. 265, 266, 273, 274; aleluja Crucifixus ima v seckauskih rokopisih še drugi verz Laudate. V Sadnikarjevem fragmentu je tako kor pri Husmannu navedena le z začetkom. Za alelujo Surrexit Christus et illuxit Husmann ne navaja, v kateri od obeh besedilnih inačic se pojavlja v passauskih in seckauskih virih.

⁶⁵ *ib.*, 270, 271, 273; aleluja Crucifixus ima tudi v salzburškem obredu drugi verz.

⁶⁶ Schlager, K., *ib.*, XXIX.

Sadnikarjevem fragmentu navedena le z začetkom, prisotna v virih do konca 11. stol. tako z melodijo ThK 59 kot ThK 223.⁶⁷ Nasprotno se aleluja Surrexit Christus et illuxit z melodijo, kot jo ima v Sadnikarjevem fragmentu, do konca 11. stol. ne pojavlja.⁶⁸

Z isto melodijo kot v obravnavanem fragmentu se v rokopisih do konca 11. stol. pojavljata tudi aleluji Modicum in Vado,⁶⁹ edini dve aleluji istoimenske skupine, ki ju vsebuje Sadnikarjev fragment. Ti dve aleluji, ki pogosto nastopata skupaj, sta, sicer brez zagotovila, da z isto melodijo in v istih besedilnih inačicah, prisotni v sittenskih rokopisih iz časa od začetka 14. stol. dalje,⁷⁰ v ženevskih rokopisih 15. stol.,⁷¹ v bogoslužju cerkve v Tarantaiseju.⁷² Kaže, da se skupina Modicum-Vado v dokončni obliki pojavlja predvsem v francoskih in italijanskih rokopisih;⁷³ prisotna je tudi v švicarskih: v Sittnu se je brez aleluje Usque modo pojavila po letu 1300,⁷⁴ v Ženevi vsaj v 15. stol., in sicer z vsemi petimi običajnimi spevi.⁷⁵ Zdi se, da je v nemških virih ni.

Med rokopisi z dostopno vsebino, ki imajo aleluji Modicum in Vado, ni nobenega nemškega izvora. To dejstvo je za Sadnikarjev fragment, ki izvira iz časa, preden se je skupina Modicum-Vado pojavila v sittenskih in ženevskih rokopisih in je pisan z nemško nediasmatsko notacijo, pomenljivo in kaže na vpliv z zahoda. Glede na to, da se celotna skupina Modicum-Vado sicer kasneje pojavi v oglejskem obredu, pomeni lahko prisotnost njenih zametkov v rokopisu iz 12. ali 13. stol. pripadnost oglejskemu bogoslužju. Sadnikarjev fragment je tako lahko ostanek liturgičnozgodovinsko oglejskega graduala. S to domnevo se sklada dejstvo, da ima bogoslužje seckauskega avguštinskega kapitlja, ki je prevzel bogoslužje salzburške cerkve, vse aleluje Sadnikarjevega fragmenta razen aleluj Modicum in Vado.⁷⁶

11. V srednjeveškem koralnem rokopisu, hranjenem v Ljubljani, je še ena nepopolna vrsta velikonočnih aleluj: v fragmentu graduala, ki se je ohranil na platnicah knjige *AS, Matične knjige, Limbuš, zap. št. 223, R 1624–1646*. Rokopis je težko čitljiv; pisan je z nemško nediasmatsko nevmatsko notacijo, katere drobne poteze komaj kažejo prve sledi začenjajoče se gotizacije. Nastanek rokopisa, ki mu je fragment nekaj pripadal, je glede na to z gotovostjo mogoče postaviti v 12. stol. Na njegovo sta-

⁶⁷ Ib., XV. Z melodijo ThK 59 ima krajše besedilo, tako kot v oglejskih tiskanih misalih. Melodija ThK 223 je v Schlagerjevi izdaji objavljena s prvotnim verzom in tako ni mogoče ugotoviti, ali se je pojavljala s krajšo ali daljšo besedilno inačico verza Crucifixus.

⁶⁸ Aleluja Surrexit Christus et illuxit se do konca 11. stol. pojavlja s tremi melodijami (Schlager, K., ib., XXVIII, XXIX). Z melodijo ThK 41 ima vsaj v frančiškanskem gradualu drugo besedilno inačico (gl. 7.) Z melodijo brez katalogne številke ima isto besedilo kot v Sadnikarjevem fragmentu (ib., 486, 487). Tretja melodija, s katero se pojavlja verz Surrexit Christus et illuxit, je v Schlagerjevi izdaji objavljena s prvotnim verzom.

⁶⁹ Schlager, K., ib., XXIII, XXX. Melodija ThK 38 je v Schlagerjevi izdaji objavljena s prvotnim verzom in tako ni mogoče ugotoviti, s katerima besedilnima inačicama se aleluji Modicum in Vado z melodijo ThK 38 pojavljata do konca 11. stol. V rokopisih z dostopno vsebino in določljivimi melodijami imata ti dve aleluji drugi melodiji.

⁷⁰ Husmann, H., *Zur Geschichte der Messliturgie von Sitten*, 235, 236.

⁷¹ Ib., 239, 240.

⁷² Ib., 231.

⁷³ Ib., 236.

⁷⁴ Gl. op. 70.

⁷⁵ Gl. op. 71.

⁷⁶ Husmann, H., *Zur Stellung des Messpropriums der österreichischen Augustinerchorherren*, 270, 271, 273, 274. Poleg v op. 64 navedene razlike je v seckauskih in salzburških virih nekoliko drugačna tudi aleluja Surrexit dominus vere, in sicer ima tu daljše besedilo.

rost kaže tudi to, da imajo ohranjeni ofertoriji še verze; ofertorijski verzi so se obdržali približno do 12. stol.⁷⁷ Ohranjeni propriji imajo tele aleluje:

sobota:	Haec dies ThK ? Lapidem quem reprobaverunt ThK ?
bela nedelja:	In resurrectione tua ThK 271 Pascha nostrum (samo besedilni začetek)
II. nedelja:	Surrexit pastor bonus ThK 169 Angelus domini (samo besedilni začetek)
III. nedelja:	Benedictus es dei filius ThK 302 Surgens Jesus (samo besedilni začetek)

11.1. Proprij bele nedelje ima isti dve aleluji kot v Sadnikarjevem fragmentu; ena od njiju ali pa obe sta še v nekaterih drugih domnevno oglejskih fragmentih. Podoben položaj ima v Sadnikarjevem fragmentu in nekaterih domnevno oglejskih fragmentih tudi aleluja *Surrexit pastor bonus*.

11.2. Primerjava ohranjenega repertoarja s Sadnikarjevim kaže, da ju ločijo tri aleluje: *Lapidem quem reprobaverunt*, *Angelus domini*, *Surgens Jesus* in melodija aleluje *Haec dies*. Glede na to, da vrsta velikonočnih aleluj v Sadnikarjevem fragmentu ni popolna, je možno, da je vsebovala tudi katerega od teh spevov. Aleluja *Angelus domini*, ki je v limbuškem fragmentu zapisana samo z besedilnim začetkom, se nasploh pogosto pojavlja, pogosto pa nastopa z alelujo *Nonne cor*.⁷⁸ Glede na to, da vsebuje Sadnikarjev fragment alelujo *Nonne cor*, aleluje *Angelus domini* ni mogoče imeti za razpoznavno znamenje med obema rokopisoma. Podobno je z alelujo *Surgens Jesus*, ki je v limbuškem fragmentu prav tako zapisana le z besedilnim začetkom in ji tako ni mogoče določiti melodije. Med drugim jo vsebuje salzburški obred, ki mu je vrsta aleluj Sadnikarjevega fragmenta precej sorodna.⁷⁹

Drugače je z alelujo *Haec dies*. Njenega nepopolnega in težko čitljivega nevmatskega zapisa ni bilo mogoče razpoznati niti kot melodijo ThK 271, ki jo ima ta aleluja v Sadnikarjevem fragmentu, Ms 22 in frančiškanskem gradualu, niti kot ThK 351, s katero se aleluja *Haec dies* do konca 11. stol. še pojavlja.⁸⁰ Posebnost limbuškega fragmenta je tudi aleluja *Lapidem quem*. Nenavadno je že to, da nastopi na mestu, kjer je običajno aleluja *Laudate pueri*, ki jo imajo v propriju sobote po veliki noči že graduali 8. stol.⁸¹ Med viri z dostopno vsebino ima alelujo *Lapidem quem en sam*, gradual iz St. Yrieix, kjer ima melodijo ThK 27. Verz *Lapidem quem* se do konca 11. stol. pojavlja le s to melodijo,⁸² vendar melodija aleluje *Lapidem quem* v limbuškem fragmentu ni ThK 27. Aleluja *Lapidem quem* je tako po obstoju, melodiji in mestu v bogoslužju najnenavadnejša sestavina vrste aleluj v limbuškem fragmentu, obenem pa eden izmed najmanj pojasnenih pojavov v celotnem obravnavanem gradivu. Po njej bi bilo limbuški fragment morda najlaže določiti.

12. Najsplošnejše lastnosti repertoarja aleluj velikonočnega časa v obravnavanih rokopisih so: vse aleluje so prisotne že v rokopisih do konca 11. stol., vendar nekatere

⁷⁷ Apel, W., *ib.*, 363.

⁷⁸ Husmann, H., *Zur Geschichte der Messliturgie von Sitten*, 230.

⁷⁹ Husmann, H., *Zur Stellung des Messproprium der österreichischen Augustinerchorherren*, 273.

⁸⁰ Schlager, K., *ib.*, XVIII.

⁸¹ Apel, W., *ib.*, 379.

⁸² Po navedbi v *An Index of Gregorian Chant* in v Schlagerjevi izdaji aleluj do leta 1100, XXI.

z melodijami, s katerimi se do konca 11. stol. ne pojavljajo. Nekaj aleluj pripada najstarejšemu repertoarju:⁸³

Confitemini domino ThK 254
Dextera dei ThK 184
Haec dies ThK 271
Lauda Jerusalem ThK 205
Laudate pueri V. Sit nomen ThK 186
Pascha nostrum V. Epulemur ThK 346
Redemptionen misit ThK 28
Surrexit dominus de sepulcro ThK 74
Surrexit dominus vere ThK 281

Z drugimi melodijami kot do konca 11. stol. se v obravnavanih rokopisih pojavijo tele aleluje:

Haec dies v limbuškem fragmentu
Lapidem quem reprobaverunt
Stetit Jesus
Surrexit dominus vere v Sadnikarjevem fragmentu
Surrexit Christus et illuxit populo v Sadnikarjevem fragmentu

13. Sledi abecedni popis vseh aleluj velikonočnega časa v izbranih rokopisih z navedbami virov, v katerih se pojavijo,⁸⁴ melodij in mest v bogoslužju.

Angelus domini descendit V. Respondens autem	<i>AS, Limbuš, R 1624–1646</i> (samo besedilni začetek): Dom. II. 1; <i>NUK, Ms 22, ThK 292</i> (brez drugega verza): Fer. III., Dom. II. 1, Dom. V. 2; <i>ŠAL, Rkp 19: Fer. II.;</i> <i>Fran. sam. 6773, ThK 292</i> (brez drugega verza): Fer. II.
Benedictus es dei filius	<i>AS, Limbuš, R 1624–1646, ThK 302:</i> Dom. III. 1; <i>ZAL, Sadnikar, m. 2, ThK 302:</i> post Dom. in Albis
Christus resurgens ex mortuis	<i>NUK, Ms 22, ThK 140</i> (transponirano za kvinto navzgor): Fer. V. ; <i>Stična, P-08, ThK 140</i> (transponirano za kvinto navzgor): Fer. III. ; <i>ŠAL, Rkp 19: Fer. IV. ;</i> <i>ZAL, fragm. chor. 18, ThK 140</i> (transponirano za kvinto navzgor): Fer. IV. ; <i>Fran. sam. 6773, ThK 140:</i> Dom. IV. 2

⁸³ Po rekonstrukciji najstarejšega repertoarja v delu Schlager, K., Thodberg, C., *ib.*, 271. Številke melodij so povzete po Schlagerjevem abecednem popisu v njegovi izdaji aleluj do leta 1100. — Aleluja *Pascha nostrum* je imela v najstarejših rokopisih še tretji verz *Non in fermento*.

⁸⁴ Signature virov so smiselno okrajšane.

Cogoverunt discipuli dominum	<i>Fran. sam. 6773, ThK 185: Dom. II. 1</i>
Confitemini domino quoniam bonus	<i>AS, Coll. I. 1., ThK 254: In Vigilia; NUK, Ms 22, ThK 254: In Vigilia; ŠAL, Rkp 19: In Vigilia; Fran. sam. 6773, ThK 254: In Vigilia; ŠAL, Vodice, R 1812–1838: In Vigilia</i>
Crucifixus surrexit a mortuis	<i>ZAL, Sadnikar, m. 2, ThK 59 ali 223 (samo začetek): post. Dom. in Albis; ŠAL, Rkp 19: Fer. VI.</i>
Dextera dei Dicite in gentibus	<i>Fran. sam. 6773, ThK 184: Dom. IV. 1 ZAL, Sadnikar, m. 2, ThK 347: post Dom. in Albis; Ljubljana, sv. Peter, R 1708–1718, ThK 347: Fer. VI.; Fran. sam. 6773, ThK 347: Fer. VI.</i>
Ego sum pastor bonus et cognosco	<i>ŠAL, Rkp 19: Dom. II. 1; ŠAL, Luče, Inv. 1621: Dom. III. 2; Fran. sam. 6773, ThK 128: Dom. II. 2</i>
Ego sum pastor bonus qui pasco	<i>AS, Sam. A I, fasc. 6, Reg. 1618–1622, ThK 128: Dom. II. 1⁸⁵</i>
Exivi a patre et veni Haec dies quam fecit	<i>Fran. sam. 6773, ThK 408: Dom. V. 2 AS, Limbuš, R 1624–1646, ThK ?: Sabb. in Albis 1; ZAL, Sadnikar, m. 2, ThK 271: Sabb. in Albis 1; NUK, Ms 22, ThK 271: Sabb. in Albis 1, Dom. in Albis 1, Dom. III. 1, Dom. V. 1; ŠAL, Rkp 19: Sabb. in Albis 1; Fran. sam. 6773, ThK 271: Sabb. in Albis 1</i>
In die resurrectionis	<i>NUK, Ms 22, ThK 351: Fer. VI.; ŠAL, Rkp 19: Fer. V.; AS, Sam. A II, fasc. 10, Reg. 1613: Dom. IV. 2; Fran. sam. 6773, ThK 351: Dom. in Albis 1</i>
In resurrectione tua	<i>AS, Limbuš, R 1624–1646, ThK 271: Dom. in Albis 1; ZAL, Sadnikar, m. 2, ThK 271: Dom in Albis 1, post. Dom. in Albis (samo začetek), Dom. II. 1 (sa- mo začetek); ŠAL, Rkp. 19: Dom. in Albis 3; AS, Sam. A II, fasc. 10, Reg. 1613: Dom. IV. 1; ZAL, mak. II (4), m. 3: Dom. in Albis 1; ZAL, mak. II (4), m. 6 (samo začetek): Dom. II. 1; ZAL, fragm. chor. 17, ThK 271: Dom. in Albis 1</i>
Lapidem quem reprobaverunt	<i>AS, Limbuš, R 1624–1646, ThK ?: Sabb. in Albis 2</i>
Lauda Jerusalem dominum	<i>NUK, Ms 22, ThK 205: Dom. II. 1, Dom. IV. 1</i>

⁸⁵ O določitvi besedila aleluje Ego sum pastor v tem fragmentu prim. 6.3.

Laudate pueri dominum V. Sit. nomen	ZAL, <i>Sadnikar, m. 2</i> , ThK 186: Sabb. in Albis 2; ŠAL, <i>Rkp 19</i> : Sabb. in Albis 2; <i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 186 (brez drugega verza): Sabb. in Albis 2
Modicum et non videbitis	ZAL, <i>Sadnikar, m. 2</i> , ThK 38: Dom. III. 1; AS, <i>Sam. A I, fasc. 6, Reg. 1618–1622</i> , ThK 38: Dom. III. 1; ⁸⁶ ŠAL, <i>Luče, Inv. 1621</i> : Dom. III. 1
Modicum et non videbitis... quia vado	ŠAL, <i>Rkp 19</i> : Dom. III. 1
Nonne cor nostrum	ZAL, <i>Sadnikar, m. 2</i> , ThK 115: Dom. V. 1; AS, <i>Coll. I., 1.</i> , ThK 115: Fer. II.;
Obtulerunt discipuli domino	NUK, <i>Ms 22</i> , ThK 129: Fer. II., Dom. in Albis 2, Dom. IV. 2
Oportebat pati Christum	ZAL, <i>Sadnikar, m. 2</i> , ThK 27 (?): post Dom. in Albis
Pascha nostrum V. Epulemur in azymis	ZAL, <i>Sadnikar, m. 2</i> , ThK 189: Dom. V. 2; <i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 189: Dom. III. 2 AS, <i>Limbuš, R 1624–1646</i> (samo besedilni začetek): Dom. in Albis 2; ZAL, <i>Sadnikar, m. 2</i> (samo besedilni začetek): Dom. in Albis 2; AS, <i>Coll. I. 1.</i> , ThK 346: Dom. Resurr.;
	NUK, <i>Ms 22</i> , ThK 346 (brez drugega verza): Dom. Resurr.;
	NUK, <i>Ms 124</i> : „De Resurrectione“;
	ŠAL, <i>Rkp 19</i> : Dom. Resurr.;
	ZAL, <i>mak. II (4), m. 1</i> (samo začetek): Dom. in Albis 1 (v ponovitvi proprija „Resurrexi“);
	ZAL, <i>mak. II (4), m. 3</i> : Dom. in Albis 2;
	ZAL, <i>fragm. chor. 17</i> (samo besedilni začetek): Dom. in Albis 1 (v ponovitvi proprija „Resurrexi“), Dom. in Albis 2;
	<i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 346 (brez drugega verza): Dom. Resurr.;
	ŠAL, <i>Vodice, R 1812–1838</i> : Dom. Resurr.
Post dies octo	ŠAL, <i>Rkp 19</i> : Dom. in Albis 1; <i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 385: Dom. in Albis 2
Redemptionem misit Stetit Jesus in medio Surgens Jesus dominus	<i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 28: Dom. III. 1 AS, <i>Coll. I. 1.</i> , ThK ? : Fer. III. AS, <i>Limbuš, R 1624–1646</i> (samo besedilni začetek): Dom. III. 2; ŠAL, <i>Rkp 19</i> : Fer. III.
Surrexit Christus et illuxit nobis	<i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 41: Dom. V. 1
Surrexit Christus et illuxit populo	ZAL, <i>Sadnikar, m. 2</i> , ThK ? : Dom. IV. 2

⁸⁶ O določitvi besedila aleluje Modicum et non v tem fragmentu prim. 6.3.

Surrexit Christus qui creavit omnia	<i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 4: Fer. V.
Surrexit dominus de sepulcro	<i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 74: Fer. III.; <i>ZAL, Sadnikar</i> , m. 8: Fer. III.
Surrexit dominus et occurens	<i>AS, Coll. I. 1.</i> , ThK 10: Fer. IV.; <i>NUK, Ms 22</i> , ThK 10: Fer. IV., Sabb. in Albis 2 (samo začetek), Dom. III. 2
Surrexit dominus vere	<i>ZAL, Sadnikar</i> , m. 2, ThK ? : Dom. IV. 1; <i>Fran. sam. 6773</i> , ThK 281: Fer. IV.; <i>ZAL, Sadnikar</i> , m. 8: Fer. IV.
Surrexit pastor bonus qui posuit animam suam pro ovibus	<i>AS, Limbuš, R 1624–1646</i> , ThK 169: Dom. II. 1; <i>ZAL, Sadnikar</i> , m. 2, ThK 169: Dom. II. 2; <i>AS, Sam. A I, fasc. 6, Reg. 1618–1622</i> , ThK 169: Dom. II. 2; <i>ŠAL, Rkp 19</i> : Dom. in Albis 2, Dom. II. 2 (samo za- četek), Dom. III. 2 (samo začetek), Dom. V. 2 (sa- mo začetek); <i>ZAL, mak. II (4), m. 1</i> : Dom. in Albis 2 (v ponovitvi proprija „Resurrexi“); <i>ZAL, mak. II (4), m. 6</i> : Dom. II. 2; <i>ZAL, fragm. chor. 17</i> (samo besedilni začetek): Dom. in Albis 2 (v ponovitvi proprija „Resurrexi“) <i>ŠAL, Rkp 19</i> : Dom. V. 1
Usque modo non petistis	<i>ŠAL, Rkp 19</i> : Dom. V. 1
Vado ad eum qui me misit et nemo	<i>ZAL, Sadnikar</i> , m. 2, ThK 38: Dom. IV. 3
Vado ad eum qui me misit sed quia	<i>ŠAL, Rkp 19</i> : Dom. IV. 1

SUMMARY

The article presents the alleluias of the Paschal Time as written down in the medieval Mass manuscripts, graduals and missals, kept in Ljubljana. In addition to one partly preserved and three fully preserved manuscripts, numerous fragments of once integral, but later destroyed manuscripts are taken into account. The Missal of Kranj (Archives of the Diocese of Ljubljana, MS 19, 15th c.) contains the same series of Paschal alleluias as the printed missals of Aquileia from the late 15th and 16th c.; the Franciscan Gradual (The Library of the Franciscan Monastery, inv. no. 6773, early 16th c.) contains the same series of Paschal alleluias as the printed Roman missals from the late 15th c. The presumably Carthusian Gradual (National and University Library, MS 22, 13th c.) contains a rather indistinct series of Paschal alleluias, while the 59-sheet fragment of a gradual (Archives of the SR of Slovenia, Coll. I. 1., 12th–13th c.) is presumed to have belonged to a Cistercian manuscript on the very basis of the preserved series of its Paschal alleluias. Of the two neumatic fragments, the former containing partly preserved Mass formularies of the Paschal Time is supposed to have belonged to the rite of Aquileia, while the identity of the latter remains unascertained. Other fragments contain only a small number of Paschal alleluias each; most of them are supposed to have belonged to manuscripts of the rite of Aquileia.